

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΚΑ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ, ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ¹

Πνευματικὴ ἀνάπτυξις. Εἰ καὶ ἐν τοῖς καθέκαστα περὶ ταύτης ποιησώμεθα λόγον, ἐν τούτοις ὀλίγαι λέξεις ἐνταῦθα γενικώτερον εἰρημέναι χρειάζονται. Ὡς ἐν ἐτέρᾳ ἡμῶν ἐκθέσει περὶ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς καὶ τῶν περὶ ταύτην περιστρεφόμενων ζητημάτων ἐκτενῶς ἐπραγματεύθημεν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα περιοριζόμεθα ἐν τοῖς ἐξῆς μόνον. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ὅλη συγκεντροῦται ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ, τῇ πρώτῃ Ροδοκανακείᾳ. Ἡ σχολὴ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Τ. Προδρόμου ἀπὸ δεκαετίας λειτουργοῦσα καὶ πλήρους γυμνασίου τάξεις ἔχουσα ἐκπέμπει κατ' ἔτος ἀνὰ τὰς κόμας τῆς ἐπαρχίας καὶ τῶν γειτόνων ἔτι ἐπαρχιῶν, Ἰκονίου καὶ Σεβαστείας, διδασκάλους, οἵτινες προτίθενται πάντοτε νὰ ἐξευγενίσωσι καὶ νὰ ἐκπολιτίσωσι διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν τοὺς κατοίκους καὶ νὰ στηρίξωσιν ἔτι ἐν τῇ ὀρθοδόξῃ διὰ δύο ἢ τριῶν λόγων, οὓς ἡθικῶς ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκφωνῶσιν ἐπ' ἐκκλησίᾳ καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Ἀλλ' ἐπετεύχθη τι μέχρι τοῦδε, δι' οὐδυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ τοῦ μέλλοντος; Δυστυχῶς οὐχί· διότι μόλις μέχρι σήμερον εἰς 30 ἀνέρχονται οἱ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα προτιμήσαντες καὶ ἐξασκοῦντες, καὶ οὗτοι ὑπήχθησαν εἰς τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην ἀνθ' ἧς ἐλάχιστα ἀπολαύουσι², διότι ἦσαν ὑπότροφοι. Νῦν ἐπειδὴ τὸ κληροδότημα τοῦ εὐγενεστάτου κ. Θ. Ροδοκανάκη ἔπαυσε, καὶ αἱ ὑποτροφίαι κατηργήθησαν, οὕτως ὥστε μετὰ τῶν 4 διακόνων μόλις ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται τοὺς ὀκτώ. Ἐκ τῶν εἰρημένων κατανοεῖται ὅτι ἡ ἱερατικὴ σχολὴ κατέστη σχολὴ ἀποκλειστικῶς τῶν δυναμένων νὰ πληρώσωσι τὰ ἐτήσια διδάκτρα ἢ τῶν ὅπως δῆποτε ἐξευρισκόντων αὐτά, ἥτοι σχολὴ τοῦ πλοῦτου.

¹ Συνέχεια· ἴδε φυλλάδ. 6.

² Συνήθως εἰς 20 λίρας ἀνέρχεται ὁ ἐτήσιος μισθὸς αὐτῶν, οὐδέποτε δὲ ὑπερβαίνει τὰς 36. Ἐπομένως ἕκαστος προθυμεῖται ν' ἀποτινάξῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο καὶ νὰ γίνῃ ὑπηρέτης ἢ ὑπάλληλος.

Ἐν τισι τῆς Καισαρείας κέντροις εὕρηνται ἰδρυμένα διάφορα ἐκπαιδευτικά καθιδρύματα· τοῦτο μαρτυρεῖ ὅτι ὁ κοινὸς λαὸς ἤρξατο νὰ κατανοῇ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἡ συγκοινωνία μετὰ τῆς Σμύρνης, τῆς Ἀμισοῦ, τῆς Μερσίνης, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις ἡ ξενιτεία τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν νέων ἐπήνεγκε μετατροπὴν τινὰ καὶ κίνησιν πρὸς τὰ βελτίω ἐν τοῖς ἐν γένει τῆς ἐπαρχίας ἐκπαιδευτικοῖς. Ἡ διοργάνωσις τῶν σχολείων, ἀφ' οὗ ἀπαξ ἡ ἰδρυσις τοῦ κτιρίου ἐξασφαλίσθῃ, δὲν εἶνε τοιαύτη, ὥστε νὰ ἱκανοποιῇ ἔστω καὶ κατὰ μικρὸν τὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτὰ ὡς οὐδὲ στοχάζεται τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Ἐν πολλοῖς ἐγεννήθη ἡμῖν ἡ πεποίθησις ὅτι ἀσκόπως καὶ οὐχὶ ἐπωφελῶς δαπανῶνται χρήματα, ἅτινα μετὰ πολλῶν μόχθων καὶ κόπων παρὰ τῶν ἐν διαφόροις πόλεσιν ἐγκατεστημένων πατριωτῶν καὶ συνεγχωρίων συλλέγονται· τοῦτο δὲ διότι ἐπίδωλφίς τις κεντρικὴ καὶ ἐπιστάσις πατρικὴ δὲν ὑφίσταται. Τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν αὐτοῖς ἐτι τοῖς περὶ τὴν Καισάρειαν χωρίοις· σήμερον πρόκριτός τις ἐκλεγείς ἑφορος καὶ θέλων νὰ ἀναδειχθῇ ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ κάτι ἐγένετο, προσκαλεῖται καὶ ἕτερον διδάσκαλον, ζητεῖ καὶ προγράμμα τι ἐκ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς εἰάν ἔχη φίλον τινὰ διδάσκοντα ἐν αὐτῇ, ἐφαρμόζει αὐτὸ ὡς δύναται· ἀλλὰ τὸ μετεπιὸν ἔτος τί συμβαίνει; ἡ φαινομενικὴ ἐκείνη καὶ ἐκκεντρικὴ λάμψις ὅλον ἐν ἀμυδρὰ καθίσταται· ἡ σχολὴ βαίνει εἰς δῆθεν κανονικὴν πορείαν καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρὸ δύο ἐτῶν κατάστασιν εἴτε ἐνεκα ἐλλείψεως πόρων, εἴτε εὐγενοῦς ἀμίλλης καὶ προθυμίας· ἀναφύονται οὕτω φιλονικίαι, ἔριδες, κόμματα, οἱ εὐπορώτεροι τότε στέλλουσι τὰ τέκνα των εἰς τὴν ἱερατικὴν σχολήν, ἡ δὲ σχολὴ τῆς κοινότητος ἐκείνης ἀφίεται εἰς τὸν ἔλεον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν προθυμίαν τοῦ διδασκάλου. Παράδειγμα ἔστω ἡμῖν καὶ αὕτη ἡ πόλις Καισάρεια, ἥτις ἐφέτος εἶχε καλλίτερα σχολεῖα, κάλλιον κατηρτισμένα, δι' ἃ καὶ δωμάτια τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως κατελήφθησαν, ὁ δὲ μητροπολίτης ἠναγκάσθη ἐκ ταύτης ν' ἀπομακρυνθῇ.

Ἄνθρωποι ἀγράμματοι οὐδὲ γρῦ ἐλληνικὸν καὶ ἐκ τῶν τῆς παιδεύσεως ἐννοοῦντες, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξελέγξωσι τὴν τῶν διδασκάλων ἱκανότητα διευθύνουσι τὰ τῆς παιδείας ἐν τοῖς χωρίοις· κατὰ τούτους ἐργατικὸς καὶ ἱκανὸς διδάσκαλος εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως αὐτοῦ περισυλλέγει ἐν ταῖς βαθμῖσι καὶ τοῖς θρανίοις τοῦ σχολείου, τοῦ δωματίου ἢ τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ τὰ τέκνα τῆς κοινότητος, ὡς ἄλλη ὄρνις τοὺς νεοσσούς αὐτῆς. Ἐπίσκεψις τοῦ μητροπολίτου ἢ ἀνδρὸς σωφρονοῦντος ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις πολλὰ ἀγαθὰ δύναται νὰ ἐπενέγκῃ· διότι, ὡς ἰδίους ὄμμασι παρητηρήσαμεν,

οἱ ἄνθρωποι χαίρουσι βλέποντες τὰ χωρία αὐτῶν γαινόμενα ὑποκαίμενα ἐπισκέψεων καὶ μερίμνης τινὸς ἀνθρώπων ἐγγραμμάτων καὶ ἐπαϊόντων, εὐχαρίστως δὲ ἀκούουσι τὰς γνώμας αὐτῶν, φιλοτιμούμενοι μεθ' ὅλην τὴν πτωχείαν αὐτῶν νὰ φανῶσι περιποιητικοὶ καὶ φιλόξενοι. Μία δωρεὰ χάρτου τινὸς γεωγραφικοῦ ἢ πίνακος τινος ζωολογικοῦ ἢ καὶ ἐνὸς μεδζιτιέ ἀναπτεροῦ αὐτῶν τὴν πρὸς τὰ γράμματα στοργήν· εἰκοσιν ἀλφαριθτήρια διανεμόμενα μεταξὺ τῶν ἀνυποδήτητων ἀπόρων μαθητῶν ζωογονεῖ τὴν ἔφεσιν τῶν μικρῶν, τὸν ζῆλον αὐτῶν ἐπαυξάνει καὶ τὴν τῶν γονέων καρτερίαν ἐνδυναμοῖ. Ἐὰν ἐξαίρεση τις τὴν Καισάρειαν, τὸ Ἰνδζεσοῦ, τὴν Σινασὸν καὶ Νεάπολιν ἅμα δὲ τὰ τρία ἢ τέσσαρα περὶ τὸ Ζινδζιδερέ χωρία, τὴν Μουταλάσκη, τὸ Ταβλοσοῦνιον, τὴν Κερμήραν καὶ τὸ πρὸς τὰ ΒΔ Ἀνδρονίκιον, περὶ ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ, τότε ἀφόβως κηρύττομεν ὅτι ἐν πᾶσι καὶ πανταχοῦ ἡ παιδείσις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ χωλαίνει. Καὶ τοῦτο ἵνα δῇθεν ἀνδρωθῇ ἡ ἱερατικὴ σχολή.

Τί δὲ πρέπει νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν χωρίων ἐκείνων, ἅτινα ἔνεχα ἐλείψεως πόρων οὐχὶ μόνον διδασκάλους ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς δὲν ἔχουσιν; Μόλις κατὰ τὸ Πάσχα ἀποστέλλεται ἱερεὺς τις ἐκ τῶν ἄλλων χωρίων ὅπου τρεῖς ὑπάρχουσιν, ἵνα περιοδεύσῃ ταῦτα καὶ ἐκ τοῦ ἐγγύς τοῖς ὀρθόδοξοις χριστιανοῖς ἐν ταῖς χριστιανικαῖς αὐτῶν ἀνάγκαις χεῖρα βοηθείας παράσχῃ. Καὶ ὅμως τὰ χωρία εἶνε ὀρθόδοξα, οὔτε ἀρχιερέως οὔτε ἱερέως πόδα ἢ ὄμμα βλέπουν· καὶ τοὶ δὲ πτωχά, ὁ ἱερεὺς ὁ πρὸς πνευματικὴν αὐτῶν ἐπίσκεψιν μεταβαίνων ἐπιστρέφει φέρων ἐπὶ τῶν ζώων καλάθους πλήρεις ὧν, ὄρνιθας, ἄμνους πολλάκις, σῖτον, σταφίδας κλ. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὐρίσκονται ἀπὸ διετίας μέχρι σήμερον χωρία· ὁ δὲ Προτεσταντισμὸς κατ' ὀλίγον ἐξαπλοῖ τὰ αὐτοῦ δίκτυα. Ἱερεῖς ὀρθόδοξοι προσέρχονται εἰς τοῦτον. Τὰ ὄργανα αὐτῶν ἰδρύουσι σχολεῖα, ἀνεγείρουσιν ἐκκλησίας ἢ μεταβάλλουσιν οἰκίας εἰς τοιαύτας, δωρεὰν διδάσκουσι, διανέμουν βιβλία καὶ πολλῶν οἰκογενειῶν καὶ τὸν στρατιωτικὸν φόρον πληρώνουσιν εἰς τὴν κυδέρνησιν. Τοῦτο παρατηρήσαμεν κατὰ τὴν περιοδείαν ἡμῶν ἐν τῷ χωρίῳ Ἐρκελέτ.

Ἦθη καὶ ἔθιμα. Ταῦτα εἶνε σχεδὸν τὰ αὐτὰ ταῖς πόλεσιν. Οὐχ ἦττον ἡ αὐστηρότης τῶν ἠθῶν ἔτι, ἡ ἀρχαΐζουσα καὶ σεμνή, ὑφίσταται καὶ ἔκλυσις αὐτῶν σπανιώτατα παρατηρεῖται. Αἱ τελεταὶ τῶν γεννήσεων, τῶν γάμων, τῶν κηδειῶν οὐδὲν τὸ ἰδιαίτερον ἔχουσιν. Οἱ συγγενεῖς τοῦ θανόντος προσώπου κόπτονται καὶ ὀδύρονται ἐκτάκτως οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐκφορὰν ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν καὶ ἄλλας τακτὰς ἡμέρας ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ νεκροῦ, ἐφ' οὗ ἀνάπτουσι λαμπάδας καὶ καίουσιν ἐν θυμιατηρίῳ θυμίαμα.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου ὁ ἀνὴρ δύναται νὰ εἰσέλθῃ ταχύτερον εἰς γάμου κοινωνίαν. ἢ ἡ σύζυγος ἐν περιπτώσει χηρείας αὐτῆς. Οἱ ἄνδρες καὶ χηρεύσαντες ἅπαξ ἢ δις συνηθέστατα νυμφεύοντες νεάνιδα ἄγαμον ἔτι, καίπερ δυσανάλογον τὴν ἡλικίαν. Αἱ νεάνιδες λίαν μικραὶ ἐκδίδονται ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῶν· οὐδὲν δὲ τὸ παράδοξον νὰ βλέπη τις σήμερον τὴν μαθήτριάν μόνις δεκατριετῇ κόρην, ἣν χθὲς ἐδίδασκεν ἐν τῷ παρθέναγωγείῳ, μὴ ἐπανερχομένην εἰς τὴν σχολήν, διότι αἱ εὐχαὶ τοῦ ὑμεναίου ἀνέμενον αὐτήν. Ἐπικρατεῖ δ' ἔτι καὶ νῦν τὸ σύστημα οἱ γονεῖς νὰ ἀρραβωνίζωσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἐνῶ ἔτι ταῦτα εἶνε βρέφη. Προῖξ δὲν ὑπάρχει κατ' ἀρχήν· οὐχ ἥττον τόσα φλωρία, ἢ τόσα ἐπιπλα κλ. δίδονται τῇ κόρῃ ἅμα νυμφευομένη. Καὶ ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ σπάνις ἀνδρῶν, τούτου ἕνεκα πολλαὶ οἰκογένειαι προσφεύγουσι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐξορίστους, οἵτινες πολλάκις κατὰ δεκάδας παρουσιάζονται εἰς Καισάρειαν καὶ εἰς Ζινδζιδερέ. Καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἅπαξ συζευγνύμενοι μένουσιν ἐνταῦθα καὶ ἐπαναπαύονται ἢ τῇ βοηθείᾳ τῶν συγγενῶν αὐτῶν ἀναλαμβάνουσιν ὑπηρεσίαν ἢ ἐργασίαν τινά—καὶ οὕτω σωφρονίζονται· ἄλλοι ὅμως κακοήθεις, ἀφ' οὗ κατασπαταλήσωσι τὴν σμικρὰν τῆς συζύγου αὐτῶν περιουσίαν καὶ ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς ἀναπαυθῶσιν, ἢ δραπετεύουσι καὶ ἀφανεῖς γίνονται, ἢ ὑποσχόμενοι ὅτι θὰ ἐπανέλθωσι τὸν προσήκοντα καιρὸν ἀναχωροῦσιν ὡς τίμιοι (1) οἰκογενειάρχαι καὶ δὲν ἐπανέρχονται πλέον. Οὗτοι δὲ δυστυχῶς εἶνε καὶ οἱ πλείονες.

Εὐτύχημα οὐ σμικρὸν διὰ τὸν τόπον εἶνε, ὅτι οἱ νέοι ξενιτευόμενοι καὶ ἐκπατριζόμενοι ἐπανακάμπτουσιν εἰς τὰς πατρίκας ἐστίας καὶ νυμφεύονται μὴ ἔχοντες βεβαίως τὰς ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ προικὸς καὶ περὶ προσόντων ἀπαιτήσεις. Ἡ γυνὴ ἐνταῦθα εἶνε ἐπόζυγος οὐχὶ σύζυγος, εἶνε καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως θεραπαινίς, δούλη τοῦ ἀνδρός, ὁ ἀνὴρ συντρώγων καὶ συμπίνων τοῖς ξένοις αὐτοῦ ὑπηρετεῖται οὐ μόνον ὑπὸ τῶν τέκνων αὐτοῦ—οὐχὶ κορασίων—ἀλλ' ὑπὸ τῆς συζύγου ἢ καὶ πενθερᾶς αὐτοῦ, καίτοι ἔχει ὑπηρετάς. Σπανιώτατα δὲ συντρώγει τῇ συζύγῳ αὐτοῦ ἐν τῇ αὐτῇ τραπέζῃ. Ἐντὸς εἶνε φιλογύνης καὶ ζητεῖ πάντοτε νὰ ἔχῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀποθήκας πλήρεις προμυθειῶν, ὥπως ἡ σύζυγος αὐτοῦ καὶ ἐν γένει ἡ οἰκογένεια τρώγῃ, πίνῃ καὶ εὐφραίνεται. Ἐν γένει δὲ ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ ταῖς ἐσπερίσιν αὐτῶν αἱ γυναῖκες κάθηνται ἐν ἰδιαιτέρῳ θαλάμῳ, ὡς ἐν γυναικωνίτιδι, καὶ οἱ ἄνδρες ἰδιαιτέρως.

Θεατρικαὶ παραστάσεις καὶ ἐν γένει δημόσια θεάματα οὐχ ὑπάρχουσιν· ἐξαίρεσιν ποιεῖται ἡ Σιτασός, ἐν ἣ φιλόμουσοι καὶ φιλότιμοι

νέοι δίδουσι δύο ἢ τρεῖς παρασκέσεις ἐν τινι μεγάλη αἰθούσῃ καφεῖου πρὸς ὄφελος τῶν πτωχῶν ἢ καὶ τῶν σχολῶν. Κατ' ὁρμήσαν οἱ Σισανῖται νὰ ἔχωσι καὶ ὑποκριτικὰς στολὰς καὶ μουσικῆς νὰ μὴ στερῶνται.

Περὶ μέτρων, σταθμῶν, συγκοινωνιῶν κλ. ἔχομεν ἐν τῇ περὶ Καισαρείας § σημειώσῃ τὰ δεόντα, εἰς ἃ καὶ παραπέμπομεν.

Ἀρχόμενοι νῦν ἀμεσώτερον τῆς ἐργασίας ἡμῶν, ἐπ' ἀνάγκης θεωροῦμεν πρὸς τακτικωτέραν καὶ εὐμεθοδεστέραν ἀντίληψιν τῆς γεωγραφικῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διαιρέσεως τῆς ἐπαρχίας νὰ παρασυναψώμεν τὰ ἐξῆς σχετικὰ πρὸς τὴν νῦν πολιτικὴν διαίρεσιν καὶ εἴτα ἐν διαγράμματι νὰ παραθῶμεν τὴν ἐκκλησιαστικὴν, ἣν ὡς βάσιν τῆς ἐργασίας ἡμῶν τιθέμεθα.

Τὴν Καππαδοκίαν κατέχει νῦν κατὰ μέγα μέρος τὸ εὐρὺ βιλαέτιον τῆς Ἀγκύρας, ἀπὸ τῆς πόλεως ἐν ᾗ ἔδρεύει ὁ γεν. διοικητὴς καὶ τὸ ὄνομα λαβόν. Τὸ βιλαέτιον ἦτοι ὁ νομὸς ὀρίζεται πρὸς Β' ὑπὸ τοῦ τῆς Κασταμονῆς, πρὸς Α' ὑπὸ τοῦ τῆς Σεβαστείας, πρὸς ΝΑ ὑπὸ τοῦ τῶν Ἀδάων, πρὸς Δ' ὑπὸ τοῦ τῆς Προύσσης καὶ πρὸς ΝΔ ὑπὸ τοῦ τοῦ Ἰκονίου. Ὑποδιαιρεῖται δὲ εἰς τέσσαρας διοικήσεις (μουτσαρifiλίκια) ἦτοι τὴν τῆς Ἀγκύρας, τὴν τοῦ Κίρ σεχίρ, τῆς Ὑοσγάτης καὶ τὴν τῆς Καισαρείας.

Ἡ διοίκησις Ἀγκύρας περιλαμβάνει ἑνδεκα ὑποδιοικήσεις (=καζάδες), ὧν προΐσταται καϊμακάμης, ἐκτὸς τῆς τῆς πόλεως ¹.

Ἡ διοίκησις Κίρσεχίρ, τρεῖς ὑποδιοικήσεις (ἐκτὸς τῆς πόλεως) ².

Ἡ διοίκησις Ὑοσγάτης, τέσσαρας ὑποδιοικήσεις (ἐκτὸς τῆς πόλεως). Καὶ ἡ τῆς Καισαρείας δύο ἦτοι ἐκτὸς τῆς ὑποδιοικήσεως τῆς πόλεως Καισαρείας, τὴν τοῦ Δεβελή καὶ τοῦ Ἰνδζέ σοῦ, ὑφ' ἣν ὑπάγεται καὶ ὁ ραχιγιές Καραχισούρ.

Ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις. Αὕτη ἐν τῇ μακρᾷ τῶν ἐνιαυτῶν πειρᾷ δὲν ἔμεινε βεβαίως ἡ αὐτὴ οἷα νῦν. Ὁ μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας ταύτης πρῶτος τῇ τάξει ἐν τοῖς ὑπὸ τὸν πατριαρχικὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως μητροπολίταις φέρει τὴν φήμην «ὑπερέτιμος τῶν ὑπερτίμων καὶ ἐξάρχος πάσης Ἀνατολῆς». Ἡ ἐπαρχία

¹ Τὸ βιλαέτιον—γενικὴ διοίκησις διαιρεῖται εἰς σανδζάκια, ὧν προΐσταται μουτσαρifiης (=διοικητής). Τὰ σανδζάκια διαιροῦνται πάλιν εἰς καζάδες, ὧν προΐσταται καϊμακάμης. Ἐκαστος καζᾶς αὐθις εἰς ραχιγιέδες=δήμους, ἐν οἷς ἔδρεύει μονδέρης.

² Ἡ ἔδρα ἐκάστου νομοῦ, διοικήσεως, ὑποδιοικήσεως μετέχει τῆς ἀμέσου ὑποδιαιρέσεως· οὕτω π. χ. ἡ διοίκησις Ἀγκύρας ἔχει οὐχὶ ἑνδεκα ὑποδιοικήσεις, ἀλλὰ σὺν ἑαυτῇ δώδεκα.

Καισαρείας Καππαδοκίας, ἡ πρώτη ἐν τοῖς συνταγματικοῖς τοῦ οἰκουμηνικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, διεστήρει ἄλλοτε καὶ ἐπισκόπους. Τὰς ὑπὸ τὸν Καισαρείας ἐπισκοπὰς δὲν εἶνε πρᾶγμα δυσχερὲς ν' ἀπαριθμήσῃς, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὸν Συνέκδημον τοῦ Ἱεροκλέους ὑπὸ Parthey καὶ τὰς νεωτέρας συναρεῖς ἐργασίας τοῦ διασήμου καθηγητοῦ Gelzer ἐν Jena. Ἡ Καππαδοκία διηρέθη εἰς δύο ἐπαρχίας τὸν χειμῶνα τοῦ 371—372 ἐπὶ Οὐάλεντος θέλοντος νὰ πινακῇ τὸν ἐπίσκοπον τῆς Καισαρείας, τὸν Μ. Βασίλειον, διὰ τοῦ ὑποβιβασμοῦ τῆς ἑδρας αὐτοῦ καὶ τῆς σμικρύνσεως τῆς ὑποκειμένης αὐτῷ ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας. Ἡ μικρὰ κώμη *Ποδανδὸς* ὠρίσθη κατὰ πρῶτον ὡς μητρόπολις τῆς νέας ἐπαρχίας Καππαδοκίας τῆς Δευτέρας, ἀλλ' εἴτα τὰ *Τύανα*. Τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ ἐρίδων μεταξὺ τοῦ Ἀνθίμου ἐπισκόπου τῶν Τυάνων καὶ τοῦ Βασιλείου ζητοῦντος νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς τῶν Τυάνων καὶ ἐν γένει πάντων τῶν ἐν τῇ Δευτέρᾳ Καππαδοκίᾳ ἐπισκόπων, τοῦ πρώτου ἀξιοῦντος νὰ μείνῃ ἀνεξάρτητος καὶ δὴ ν' ἀναγνωρισθῇ μητροπολίτης τῆς νέας ταύτης ἐπαρχίας.

Ἡ σήμερον ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις βάσιν μὲν ἔχει τὴν διοικητικὴν, οὐχ ἥττον καὶ ταύτης παραλλάσσει, διότι κομποπόλεις καὶ χωρία ἐκκλησιαστικῶς τῷ μητροπολίτῃ Καισαρείας ὑπαγόμενα ὑπόκεινται διοικητικῶς τῇ γεν. διοικήσει Ἰκονίου, ὡς τὸ *Προκόπιον*, ἡ *Σινασὸς* κλ.¹ Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐπισυνάψωμεν ὡδε τὸ διάγραμμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας τῆς ἐπαρχίας, περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος, κέντρον τιθέμενοι τὴν ἑδραν αὐτῆς τὴν Καισάρειαν.

Διαιροῦμεν δὲ ταύτην εἰς τέσσαρα γεωγραφικὰ τμήματα, εἰς τὸ Ἀνατολικόν, Δυτικόν, Βόρειον καὶ Νότιον.

Α' Τμῆμα Ἀνατολικόν. Ἀπόστασις².

1) ἡ πόλις *Καισάρεια*, ἑδρα, κέντρον τῆς ἐπαρχίας.

2) ἡ κομποπολις *Ἀνδρονίκιον* ὥραι ἐφ' ἑππου 2.

¹ Καὶ ἡ Δευτέρα Καππαδοκία ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ διηρέθη εἰς δύο τῷ 536. Ἡ *Μωκισσὸς* ἀνεγνωρίσθη ὡς πρωτεύουσα τῆς Τρίτης Καππαδοκίας μετονομασθεῖσα Ἰουστινιανόπολις. Ὁ Ramsay (σ. 283) τῆς *Historical Geography* ὑποστημειῖται ὅτι οὐδαμοῦ ἐν ἀρχαίῳ ἐγγράφῳ ἐπέτυχε τῷ τίτλῳ τούτῳ. Ἡ τε *Μωκισσὸς* καὶ τὰ *Τύανα* φέρονται ὡς μητρόπολις Καππαδοκίας τῆς Δευτέρας.

² Ἀπόστασιν μετροῦμεν ἐκ Καισαρείας εἰς ὥρας ἐφ' ἑππου τακτικῶς βαίνοντος. Κομποπολις ἢ ἄνω τῶν 400 οἰκιῶν, κώμη ἢ κάτω 400, χωρίον τὸ κάτω τῶν 100.

3) ἡ κώμη *Zirðzi-deré*, παρ' ἧς ἡ μονὴ τοῦ Τιμίου Προδρόμου ὥραι 2.

4 ἡ κωμόπολις *Μονταλάσκη* ὥραι 1.

5) ἡ κώμη *Ταβλουσούντιον* ὥραι 2.

6) ἡ κωμόπολις *Κερμήρα* ὥραι $2\frac{1}{2}$.

7) τὸ χωρίον *Ταξιάρχης*, παρ' ᾧ ἡ τῶν Παμ. Ταξιάρχων ἱερὰ μονὴ ὥραι 4.

8) τὸ χωρίον *Κέσι* ὥραι 4.

9) τὸ χωρίον *Βέξε* εἰς ἀπόστασιν ἐφ' ἵππου ὥρων $4\frac{1}{2}$.

10) τὸ χωρίον *Ἀγινάς* (ἢ *Ἀγηνάς*) ὥραι 5.

11) τὸ χωρίον *Σκόπη* ὥραι 5.

12) τὸ χωρίον *Κέργκεμε*, παρ' ᾧ τὸ εὐάερον μονύδριον τῆς Παναγίας ὥραι 7.

13) τὸ χωρίον *Σαρμουσακλὶ* ὥραι $7\frac{1}{2}$ —8.

14) τὸ χωρίον *Καραδζόρεν* ὥραι 10.

Β' Τμήμα Δυτικόν.

Πρὸς Δ τῆς Καισαρείας εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτῆς.

15) ἡ κωμόπολις *Ἰνδζεσοῦ* ὥρων 6.

16) ἡ κωμόπολις *Προκόπιον* (Οὐργκιούπ) ὥρων 12.

17) ἡ κωμόπολις *Σιρασός* ὥρων 13.

18) ἡ κώμη *Ζαλέλα* ὥρων 14.

19) ἡ κώμη *Ποτάμια* ὥρων 18.

20) ἡ πόλις *Νεβσεχέρ* ὥρων 18 (ἀπέχουσα τῶν Ποταμίων ὥρ. 6).

Γ' Τμήμα Βόρειον

Πρὸς Β αὐτῆς κεῖνται εἰς ἀπόστασιν ὥρων.

21) ἡ κώμη *Ἐρκελέρ* $2\frac{1}{2}$.

22) τὸ χωρίον *Μόλον* $3\frac{1}{2}$.

23) τὸ χωρίον *Τσουκοῦρ* 13.

24) τὸ χωρίον *Τασλίκ* 15.

25) τὸ χωρίον *Ροῦμ καβὰκ* 16.

26) τὸ χωρίον *Τσάτ* 24.

27) ἡ πόλις *Ἰοσγάτη* 26.

28) τὸ χωρίον *Τσατμά* 30.

29) τὸ χωρίον *Καριπλέρ* 30.

30) τὸ χωρίον *Ἀπδουρραχμανλὴ* 36.

Δ' Τμήμα Νότιον.

Πρὸς Ν τῆς Καισαρείας κεῖνται :

31) ἡ κώμη *Ἅγιος Κωνσταντῖνος* (κυρίως συνοικία κεχωρισμένη τῆς κωμοπόλεως *Ἐδερεκ*) ὥραι 9.

32) τὸ χωρίον *Ζήλα* ὥραι 11.

33) τὸ χωρίον *Καραδζαβιράν* ὥραι 12.

34) τὸ χωρίον *Πες-καρδάς* ὥραι 14,

35) τὸ χωρίον *Χόσδζα* ὥραι 14 $\frac{1}{2}$.

36) τὸ χωρίον * *Τσουρουργιούρτ* ὥραι 15.

37) τὸ χωρίον *Ταστζή* ὥραι 15.

38) τὸ χωρίον *Σαδὴ* ὥραι 16.

39) τὸ χωρίον * *Κίσκε* ὥραι 16 $\frac{1}{2}$.

40) τὸ χωρίον *Κόρουμδζε* ¹ ὥραι 21.

41) τὸ χωρίον * *Ἀφσάρκιοῦ* ὥραι 17.

42) τὸ χωρίον *Παχτετζίκ* ὥραι 19.

43) τὸ χωρίον * *Φάρασα* ὥραι 26.

Τῷ ἄνωθι διαγράμματι ἐπόμενοι ἀρχόμεθα περιγράφοντες τὰ τῆς ἐπαρχίας, ἥτις, ὡς ἄνωθεν διακρίνεται, ἐκ 43 ἢ μᾶλλον ἐκ 44 κωμοπόλεων, κωμῶν καὶ χωρίων ἀποτελεῖται, ὧν μόναι αἱ διὰ τοῦ ἀστερίσκου σεσημασμέναι εἶνε ἐλληνόφωνοι.

Καισάρεια.

Ἡ πόλις *Καισάρεια* ² πρωτεύουσα τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας τῆς ἐπαρχίας Καππαδοκίας εἶνε ἔδρα ἑλληνος ὀρθοδόξου μητροπολίτου πρώτου ἐν τῇ ἱεραρχικῇ τάξει, *Ἰωάννου* τοῦ *Ἀναστασιάδου*, ἀμα δὲ καὶ ἔδρα μουτεσαριφλικίου ὑπαγομένου τῷ νομῷ *Ἀγκύρας*, ὡς εἵπομεν.

Ἡ πόλις αὕτη ἡ τεσοῦτον κατὰ τοὺς πρώτους μ. Χ. αἰῶνας ἐπενεργήσασα ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς διαδόσεως τῶν φώτων ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ ἐκαλεῖτο πρότερον *Μάζαχα* ³ μητρόπολις οὖσα τῶν

¹ Καὶ *Κοζάνη* λεγόμενον.

² Ὑπὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα φέρονται οὐκ ὀλίγοι : ἐπισημότεραι 1) ἡ ἐν Παλαιστίνῃ παραλία (πύργος τοῦ Στράτωνος)· 2) ἡ *Φιλιππον*· 3) *Καισάρεια* ἡ πρὸς τῷ *Λιβάτῳ*, ἡ νῦν *Ἀρκε* (πρὸλ. χάρτην Μεσαιων. ἐλληνισμοῦ ὑπὸ *Ζαφειροποῦλου*)· 4) ἡ ἐν Ἀφρικῇ, λιμὴν, ἡ πρότερον *Ἰώλ*, ἐν τῇ Μιχυριτανίᾳ νῦν *Σερσέλ*· 5) ἡ *Τιγγιτικὴ Καισάρεια* ἐν τῇ Ἀφρικῇ.

³ Ἴσως ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Μεγάλης τῶν Καππαδόκων θεᾶς *Μᾶ*, λατρευομένης καθ' ἅπασαν τὴν Μ. Ἀσίαν ὑπὸ διάφορα ὀνόματα· πρὸλ. *Στράβ.*

Καππαδόκων καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι κατὰ τὸν γεωγράφον Στράβωνα ¹, εἶτα δὲ Εὐσέβεια πρὸς τιμὴν Ἀριαράθου τοῦ Ε' τοῦ Εὐσεβοῦς (220 — 166 π. Χ.), ἐφ' οὗ ἡ πόλις καὶ αὐτόνομος ἐλληνικὴ ἀποικία κατέστη, καὶ δὴ Εὐσέβεια ἢ πρὸς τῷ Ἀργαίῳ, ἥτε κειμένη ὑπὸ τὰς βορείους κλιτύς τοῦ ὑψικαρήνου τούτου ὄρους, πρὸς διαστολὴν Εὐσεβείας τῆς πρὸς τῷ Ταύρῳ, τῶν Τυάνων. Τὸ νῦν ὄνομα αὐτῆς ἔλαβεν ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος πρὸς τιμὴν τοῦ θετοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἢ πιθανώτερον αὐτοῦ τούτου τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος, ἐφ' οὗ, ὡς ἐρρήθη ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, ἡ Καππαδοκία ἐγένετο ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία (17 μ. Χ.) ². Ἡ παλαιὰ πόλις ἀπεῖχε τοῦ μὲν Πόντου περὶ τοὺς ὀκτακοσίους σταδίους πρὸς Ν. τοῦ Εὐφράτου μικρὸν ἐλάττους ἢ διπλασίους, τῶν Κιλικίων Πυλῶν (Γκουλέκ Μπογάζ τουρκ., νῦν) κατὰ Στράβωνα ἐξ ἡμέρας καταστραφεῖσα δὲ ὑπὸ σεισμοῦ ἔκειτο εἰς τὸ μέρος Ἐσκίσεχνηρ πρὸς Ν τῆς νῦν πόλεως, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουσι φυτεῖαι, ἄμπελοι, ἐρείπια τάφρων, λουτρῶνων κλ.

Ἡ πόλις κεῖται ἐπὶ πεδινῆς θέσεως ἀνεχομένης ἐπὶ τῆς βορείου κλιτύος τοῦ Ἀργαίου, ἀτείχιστος, μεσαίτατος τόπος οὔσα τῶν ξύλα ἔχόντων ἄμα καὶ λίθον πρὸς οἰκοδομίαν καὶ χόρτον διὰ τὴν κτηνοτροφίαν. Τὴν πεδιάδα πρὸ τῆς πόλεως διαρρεῖ ὁ Μέλας ποταμὸς (Καρά-σοῦ) πρὸς τὸ μέρος τοῦτο δεχόμενος καὶ τὸν Σαρμουσακλί ἢ ποταμὸν τῶν Σαρμουσῶν, ὅστις καὶ πολλοὺς τοὺς ἰχθῦς τρέφει ³. Ἐπὶ τῆς πε-

IB' 3. «Ἐν τῷ Ἀντιαύρῳ ἱδρύται τὰ Κόμανα καὶ τὸ τῆς Ἐννοῦς ἱερόν, ἣν ... Μᾶ ὀνομάζουσιν». Εἶνε ἡ Μᾶ Ἀρτεμις. Πρὸβλ. καὶ Πλουτ., 6. Σύλλα· 9, ἐνθα «ἡ θεὰ τῶν Κομάνων ἐτιμᾶτο παρὰ Ῥωμαίοις, εἴτε δὴ ὡς Σελήνη, εἴτε ὡς Ἐννώ, εἴτε ὡς Ἀθηνᾶ»· ὁ κάτοικος λέγεται Μαζακηνὸς καὶ Μαζακεὺς. Ἐν τῇ Σανσκρίτῃ *maḥ, maḥa* σημαίνει μέγας, ἰσχυρὸς. Μαζεὺς δὲ ὄνομα τοῦ Διὸς ἐν Φρυγίᾳ. (Ζενδ. *maz, mazh* εἶνε ἐν καὶ τὰ αὐτὰ. πρὸβλ. *Ahiuramazda* ἐν *Kuhn Z. r.* 11, 148).

¹ Στράβ. ID', 2, 29 καὶ IB'. 7.

² Ἀσύστατα καὶ ἀπίθανα τὰ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ de *Themat*, 6. I. σ. 20. «Καيسάρεια μητρόπολις, ἣ ἀπὸ τοῦ μεγάλου Καίσαρος Ἰουλείου». Ἐπίσης καὶ τὰ παρ' Ἑρμείᾳ τῷ Σωζομενῷ, ὅστις ἐν Βιβλ. Ε', κεφ. Δ' περὶ τῆς πρὸς τοὺς Καيسάρεις πολιτείας τοῦ Ἰουλιανοῦ τὸν λόγον ἔχων λέγει «τὴν πρὸς τῷ Ἀργαίῳ Καيسάρειαν, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα καὶ μητρόπολιν οὖσαν τοῦ Καππαδ. κλίματος ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν πόλεων ἐξήλειψεν ὁ βασιλεὺς καὶ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ Καίσαρος ἀφείλετο, ἥς πάλαι ἔτυχεν ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος».

³ Πλείονα ἐν τοῖς περὶ χωρίου Σαρμουσακλί. Ὁ Σαρμουσακλί ποταμὸς λέγεται ὑπὸ τινων οὐχὶ ἔρῳως νομιζομεν Σκορδίσκος (Σαρμουσακ τουρκ.—σκόροδον, προσφιλέστατον τοῖς Καππαδόκαις προσφάγιον).

διάδος ἔξω τῆς πόλεως πρὸς τ' ἀριστερὰ τῆς ἀμαξιτοῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Μουταλάσκη, Ταβλοσούνιον, Κερμήραν κλ. διατηροῦνται ἔτι ἀρχαῖα περσικὰ οἰκοδομήματα ἡρειπωμένα, πύργοι, τάφοι μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν, ἐξ ὧν δύναται ὁ ἐπιστήμων πάντως οὐκ ὀλίγας ν' ἀρυσθῇ γνώσεις, διότι ἀρχαιότερα μνημεῖα τοῦ *Μολιούχου Διὸς*, τῆς *Ἀθηνᾶς* ἐπυρπολήθησαν καὶ πρότερον καὶ ἐπὶ *Ιουλιανοῦ* τοῦ *Ἀποστάτου* ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὡς καὶ τοῦ πατρῷου *Ἀπόλλωνος* καὶ δὲν ὑπάρχουσι πλέον. Ρητῶς παρὰ *Σωζομενῶ* (ἐκδ. *Migne*, 184) φέρεται : « Ἐμίσει τοὺς οἰκήτορας (τῆς πόλεως ὁ *Ιουλιανὸς*) ὡς πανδημεὶ χριστιανίζοντας καὶ πάλαι καθελόντας τοὺς παρ' αὐτοῖς νεώς, πολιαρχοῦ Διὸς καὶ πατρῷου *Ἀπόλλωνος*. Ἐπὶ δὲ καὶ τὸ τῆς *Τύχης*, «ὃ μόνον περιελείφθη αὐτοῦ βασιλεύοντος πρὸς τῶν χριστιανῶν ἀνετράπη, «δεινῶς ἀπηχθάνετο πάση τῇ πόλει . . .» Ἀνασκαφαὶ ὁμῶς τυγχίως γενόμεναι χάριν θεμελίων οἰκιῶν καὶ λοιπῶν οἰκοδομημάτων ἀπέδειξαν ὅτι εἶνε δυνατόν ν' ἀνευρεθῶσιν ἀρχαῖα ἐρείπια ὑπὸ τὴν γῆν οὐκ ὀλίγα ἐπιγραφαὶ π. χ. εὑρέθησαν πλεῖστα· ἑλληνικαὶ καὶ λατινικαὶ ἐπιτύμβιοι μάλιστα, ἐν αἷς ἄξιον σημειώσεως εὔρομεν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ μεγαλοπρεποῦς ὄρους καὶ κύριον ὄνομα ἀνδρῶν ἐχρησίμευσεν¹.

Ἡ *Καيسάρεια* περὶ τοὺς 400,000 κατοίκων ἀριθμοῦσα ἄλλοτε, νῦν μόλις περὶ τὰς 56,000 ψυχὰς ἔχει, ἐν δεκακισχιλίοις περίπου οἰκίαις, καὶ τοι κατὰ τὰς κυβερνητικὰς ἀπογραφὰς ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως μόλις ἀνέρχεται εἰς τεσσαρακοντακισχιλίους.

Τοῦ πληθυσμοῦ τούτου ἀνήκουσι τοῖς μὲν *Ὀθωμανοῖς* 6,000 οἰκίαι· τοῖς *Ἀρμενίοις* 2,830 οἰκίαι· τοῖς *Διαμαρτυρομένοις* 190 οἰκίαι· τοῖς *Καθολικοῖς* 180 οἰκίαι· τοῖς ἡμετέροις μόλις 400 οἰκίαι².

Οἱ ὀρθόδοξοι ἔχουσι δύο ναοὺς τὸν τοῦ ἁγίου *Νικολάου*, τὸν καὶ μητροπολιτικόν, καὶ τὸν τοῦ ἁγ. *Βασιλείου*, μετὰ τριῶν ἱερέων, ὧν ὁ εἰς χρησιμεύει καὶ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος καὶ ἐνὸς διακόνου. Ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου *Νικολάου* πρὸ τοῦ 1650 ἤδη ὑφιστάμενος, ἀνεκτίσθη τῷ 1850 καὶ τῇ κα' *Μαΐου* ἀνεκαίνισθη εὐμεγέθης καὶ ἱκανῶς ὡραῖος. Ἐπὶ τῆς ἔξω πύλης τοῦ ναοῦ εὔρηται ἐπὶ μαρμάρου τόδε τὸ ἐπίγραμμα κεχα-
ραγμένον :

¹ Π. χ. *Κορινθιάς Ἀργαίου* τῷ ἀνδρὶ *Ἀργαίῳ* καὶ *Ἀργαίῳ* τῇ θυγατρὶ. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὰς συλλογὰς τῶν ἐπιγραφῶν ἵσως σπουδαιότερόν τι ἠδυνάμεθα ν' ἀνεύρωμεν.

² Αἱ Γεωγραφίαι καὶ διάφοροι περιηγηταὶ ἄλλως ἐκτιμῶσι τὸν πληθυσμὸν τῆς *Καيسαρίας*. Ὁ ἄνω σημειούμενος εἶνε ὁ ἀληθής.

Τόνδε Σοὶ ὑψιμέδοντι ἀνακτι νεῶν ἀνέθηκε
 Καισαρέων λᾶς κάλλει λαμπόμενον.
 Ἀλλὰ σὺ οὐ χατέεις δόμου· ἔσοι γὰρ οὐ περιληπτὸς
 οὐρανὸν ἠδὲ γένιν ἀμφὶς ἔχων παλάμαις.
 Εἰς δόμος ἐν τοι ἔδος χάριεν καλὸν ἄρκιον
 ἢ φῆς ἄσπιλος εὐσεβέων καρδίη.
 Τῷ τοι ναὸν τόνδε θαμίζομεν γήθεος πλήρεις
 σμήχοντες ψυχὰς καὶ καθαγνιζόμενοι.
 ὦ Μάκαρ, ἀλλ' ἐθέλοις θεραπεύοντεσιν ἐνδοθι ναίειν
 Νικόλεω θείου εὐγυασι καμπτόμενος.
 αὐτῶν Μάκου κα'.

Τουρκιστί παρὰ τὴν ἄνωθι ἐπιγραφὴν φέρεται καὶ τόδε :

Ἅγιος Νικόλασσούν σερίφ χανεσὶ
 Καππαδοκίανην πούδην ἀνασῆ.
 Ἀπδοῦλ μετζιτ χούμ ιδέρκεν ταχδηνδὰ
 Τελικαί- τὰς νὰμ μαχαλδὲν τασλαρῆ
 Καϊσερὶ ρούμ μάλλετινδὲν χαρδζαρή.

Πρὸ τῶν προθύρων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ ἀπέναντι τῆς πύλης τοῦ ναοῦ
 εὑρεται ὁ τάφος τοῦ εὐκλεεστάτου μητροπολίτου Καισαρείας τοῦ μα-
 καρίτου Εὐσταθίου τοῦ Κλεοβούλου. Ἐντὸς δὲ τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ
 ὠκοδόμηται ἡ μητρόπολις καὶ ἡ σχολὴ τῆς πόλεως.

Οἱ ἡμέτεροι διατηροῦσιν ἑλληνικὸν σχολαρχεῖον, οὐπερ αἱ αἰθουσαι
 κατέλαβον νῦν καὶ αὐτὰ τὰ δωμάτια τοῦ μητροπολιτικοῦ οἴκου. Τοῦ
 σχολείου τούτου πρεῖσταται ἀρχαῖος τελειόφοιτος τῆς Μ. Σχολῆς ἐκ
 Ταβλοσουνίου καὶ τὰς Ἀθηνᾶς ἄλλοτε ἐπισκεψάμενος, ψάλλον ὡς δε-
 ξιὸς ψάλτης ἐν τῷ ναῷ. Ἐν τῷ σχολαρχείῳ φοιτῶσι μαθηταὶ ὑπὸ τοῦ
 διευθυντοῦ καὶ ἐνὸς τελειοφοίτου τῆς ἱερατικῆς Σχολῆς πάντα τὰ στοι-
 χεῖωδῆ μαθήματα διδασκόμενοι περὶ τοὺς 60.

Τῷ σχολαρχείῳ ἀναπροσπάστως συνδέεται καὶ τὸ δημοτικὸν σχο-
 λεῖον, ἐν ᾧ φοιτῶσι παῖδες περὶ τοὺς 150, οἵτινες διδάσκονται ὑπὸ
 τοῦ ἱεροδιακόνου τῆς μητροπόλεως καὶ τοῦ τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς βοη-
 thoῦ. Πρόδος οὐχὶ ἐπαισθητή.

Τὸ παρθεναγωγεῖον λειτουργεῖ ὑπὸ δύο διδασκαλίσσας, ἐν ᾧ 50 φοι-
 τῶσι κοράσια μέχρι δεκατριῶν ἐτῶν ἡλικίας.

Σημειωτέον ὅτι καὶ ἐν τῇ Ἐξῶ Πόλει (Δισαρί-οάρ) διατηρεῖται
 μικρὸν γραμματοδιδασκαλεῖον ὑπὸ διδάσκαλον πρὸς περιορισμὸν μαλ-
 λον τῶν παίδων χρησιμεῦον. Φοιτῶσιν ἐν αὐτῷ περὶ τοὺς 60 παῖδες.

Ὡστε ἡ κατ' ἔτος φοίτησις ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος κυμαίνεται περὶ τὸν στρογγύλον ἀριθμὸν 300. Δυστυχῶς ἡ προσδοκωμένη πρόοδος δὲν ἐπιτελεῖται, ὁ δὲ λόγος ἀπλουστάτος, ὅτι οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριάς τὴν ἐλληνικὴν μόνον ἐν τῇ σχολῇ λαλοῦσι καὶ σπουδάζουσι περὶ αὐτήν, ἀλλ' ἐκτὸς τῶν τῆς σχολῆς τοίχων ἐν τε τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ βασιλεύει ἡ τουρκικὴ, ἥτις, ὡς παρατηρήσαμεν, δὲν φαίνεται νὰ ὑποχωρῇ τῇ ἐλληνικῇ. Ἡ Καισάρεια ἄρα εἶνε τουρκόφωνος ἐλληνικὴ χώρα, καίτοι μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας ὅλης, ἡ δὲ πολιτικὴ καὶ οἰκογενειακὴ κατάστασις τῶν ὁμογενῶν κατοίκων ἢ τι ὀλίγον ἢ οὐδὲν διαφέρει τῆς τῶν ἄλλων κοινοτήτων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ. Οἱ τῆς πόλεως κάτοικοι εἶνε ἀφρωσιωμένοι ταῖς ἐμπορικαῖς αὐτῶν καὶ χρηματιστικαῖς ἐργασίαις, εἶνε εὐφύεστατοι, πονηροί, σχεδὸν οὐδέποτε ἐξαπατῶμενοι, διὸ καὶ Ἰουδαῖος οὐδεὶς ἐν τῇ ἀγορᾷ εὐρίσκεται, διότι δὲν δύναται νὰ ζήσῃ. Χάρις δὲ τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρνῃ καὶ ἀλλαχοῦ συμπολίταις αὐτῶν αἱ πρὸς διατήρησιν τῶν σχολείων αὐτῶν δαπάναι ἐξασφαλίζονται. Οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ περιφερόμενοι δίσκοι ἀποφέρουσι μικρὰ ποσά. Τὰ ριπτόμενα ἐν αὐτοῖς κερμάτια εἶνε τῶν δύο παράδων ἢ τῶν πέντε τὸ πολὺ.

Οἱ κάτοικοι καὶ ἰδίᾳ αἱ γυναῖκες αὐτῶν εἶνε ἐκτάκτως φιλακόλουθοι καὶ αὐτὰς τὰς καθ' ἡμέραν ἐσπερινὰς δεήσεις ἐπισκέπτονται. Καθ' ὁμίλους καὶ συστήματα ἐπισκέπτονται καὶ φιλοφρονοῦνται ἀλλήλους κατὰ τὰς ὀνομαστικὰς αὐτῶν ἐορτὰς ἢ τὰς ἐν γένει τοιαύτας. Ἀλλ' ἐν ταύταις οἱ κατὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν ὑπερέχοντες καὶ πρόκριτοι ἀναμένουσι κατ' οἶκον τὰς ἐπισκέψεις τῶν ὑποδεεστέρων, εἴτα δὲ ἀνταποδίδουσι ταύτας μεθ' ἡμέρας. Ἡ αὐτὴ τάξις ἐπικρατεῖ καὶ παρὰ τοῖς συνοίκοις ἔθνεσι, μεθ' ὧν εἰς σχέσεις φίλους οἱ ἡμέτεροι διατελοῦσι δεχόμενοι τὰς ἐπισκέψεις τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ἀνταποδιδόντες ταύτας.

Ἐν τῇ ἱερᾷ μητροπόλει, ἐν ἣ ὁ τε ἱερός ναός καὶ τὰ σχολεῖα, ὑπάρχει καὶ βιβλιοθήκη, κλειστάς ὅμως ἔχουσα τὰς θυρίδας ὑπὲρ τοὺς 700 τόμους διαφόρων θεολογικῶν καὶ φιλολογικῶν συγγραμμάτων περιέχουσα οὐδενὶ χρησιμεύει ἢ πρὸς θέαν μόνον τῷ ἐπισκεπτομένῳ τὸν μητροπολίτην ἢ τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς.

Τοιαύτη ἐστὶν ἡ πνευματικὴ κίνησις τῆς πάλαι ποτὲ μεγάλης Καισαρείας, ἥς γνώρισμα κατὰ Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, οἱ λόγοι. Τὰ σχολεῖα τῆς πόλεως πρὸ πεντηκονταετίας ἤχημαζον καὶ μαθητὰς ἐξέπεμπον ἀνὰ τὰ χωρία οἶοναί ὡς κέντρον φωτοβόλου ἀκτίνος, νῦν μόλις συντηροῦνται, διότι οἱ εὖ ἔχοντες ἀποστέλλοντες τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν δίδωρον ἀπέχουσαν ἱερατικὴν σχολὴν, ἀφροντιστοῦσι περὶ τῆς τῶν λοι-

πῶν τέκνων τοῦ λαοῦ ἐκπαιδεύσεως ἢ ἐὰν δὲν ἀφροντιστῶσιν ὅλως, δὲν δεικνύουσιν ὅμως μέγαν καὶ πολὺν τὸν ζῆλον, δι' οὗ πολλὰ τὰ καλὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιτύχωσιν.

Οἱ ὀρθόδοξοι κάτοικοι μόλις ἀνέρχονται τοὺς τετρακισχιλίους. Εἶνε δὲ ἐκ τῶν ἡκιστα ξενιτευομένων· καίτοι ὀλιγοπληθέστεροι τῶν συνοίκων, ἐν τούτοις ἀσκούσι μείζονα ἐπιρροὴν ἐν τοῖς κυβερνητικοῖς κύκλοις. Ἐπισκεψώμεθα νῦν τὰ τῶν συνοίκων ἔθνη.

Οἱ Ἀρμένιοι ἔχουσιν οἰκίας 2830. Ἐν ταύταις ἡρίθμηνται μόλις 1600 στέφανα, τρισκαίδεκα ὅμως περίπου χιλιάδες ψυχαί. Ἐχουσι τρεῖς ναοὺς, δύο ἐν τῇ πόλει τὸν τοῦ Σούρπ Σερκίζ καὶ Ἀσβαζίν (=Παναγία) καὶ ἓνα ἐν τῇ ἐξῶ, τοῦ Κιρκέρ Λουσαβορίτς, ἐν αἷς διακονοῦσιν ἑντέα ἱερεῖς, ἥτοι τριπλάσιοι τῶν ὀρθοδόξων. Τῆς ἀρμενικῆς κοινότητος προΐσταται ἀρχιμανδρίτης εὐπαίδευτος καὶ ἄγαν ζηλωτὴς τῆς παιδείας, ἐγγεγραμμένος ἐν ταῖς ἀρχιερατικοῖς ἐκλεξίμοις, ὀνόματι Διρδάτ (ἐφένδης). Καὶ σχολεῖα διατηροῦσιν, ἐν οἷς τρεῖς διδάσκαλοι. Σημειωτέον ὅτι οἱ Ἀρμένιοι ἀφίνουσι τὰ θυγάτρια αὐτῶν νὰ φοιτῶσι νῦν εἰς τὸ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους συσταθὲν ἐν ἐπίτηδες οἰκίᾳ σχολεῖον τῶν Ἰησουϊτῶν, ἐνθα ἀδελφαὶ διδάσκουσαι τὴν γαλλικὴν. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτῶν τῆς ἐπιμελείας, τῆς αὐταπαρνησίας, ἣν παρετηρήσαμεν, κατῴρθωσαν νὰ προσελκύσωσι πολλὰς μαθητρίδας ἐν τῇ σχολῇ. Ἐκ τῶν προσερχομένων 70 % ἀνήκουσι ταῖς ἀρμενικαῖς οἰκογενείαις. Οἱ Ἀρμένιοι ἔχουσι καὶ μέγα μέρος τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως τῆς ἀγορᾶς τῆς Καισαρείας ἐν χερσὶν αὐτῶν καὶ πλεῖστα τῶν ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἀγορᾷ ἐργαστηρίων κατέχουσιν ὡς ἰδιοκτῆται.

Οἱ ἀρμενοκαθολικοὶ ἀριθμοῦσιν ἐν οἰκίαις 180 μόλις 40 στέφανα καὶ περὶ τὰς ἑξακοσίας ψυχάς. Ἐχουσιν ἐκκλησίαν ἐν ὀνόματι τοῦ Σταυροῦ κτισθεῖσαν τῷ 1885 καὶ ἱερεῖς τρεῖς διδάσκοντας τακτικῶς τοὺς πιστοὺς αὐτῶν. Τῆς καθολικῆς κοινότητος διατηρούσης μικρὸν ἀλλὰ καλῶς κατηρτισμένον σχολεῖον, προΐσταται ἐπίσκοπος (ὁ Βόγος ἐφένδης).

Οἱ διαμαρτυρόμενοι ἐν οἰκίαις 190 ἀριθμοῦσι ψυχάς 500 καὶ στέφανα 45. Διατηροῦσι σχολεῖα δύο καὶ ἐκκλησίαν τῷ 1861 κτισθεῖσαν. Ὁ προΐστάμενος αὐτῶν καλεῖται Κεροπέ ἐφένδης.

Ἰουδαῖοι ἐν Καισαρείᾳ δὲν βιοῦσι, καθότι, ὡς ἄνω ἐρρήθη, οὐδὲν δύνανται νὰ κερδοσκοπήσωσιν ἐκ τῆς μετὰ τῶν Καισαρέων ληψοδοσίας.

Ὁθωμανοὶ εἶνε οἱ λοιποὶ κάτοικοι ἐκ τούτων οἱ ὀκτακισχιλίοι εἶνε νικιάχ ἀλτινδά, ἥτοι ἔγγαμοι.

Ἡ Καισαρεία εἶνε πατρίς πολλῶν σπουδαίων ἀνδρῶν, ἐν οἷς εἰσὶν οἱ

Στῦλος τῆς Ἀληθείας κατὰ Σωκράτην τὸν σχολαστικόν¹ μέγας Βασίλειος. Ἐπίσης καὶ τοῦ Ἱστορικοῦ Προκοπίου.

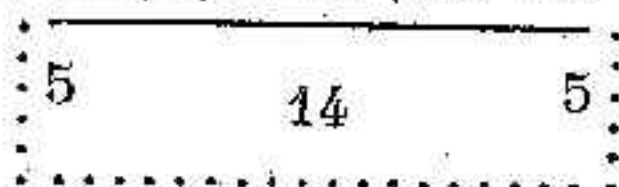
Ὀνομάζετο δὲ κατὰ Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ μητρόπολις οὐχ ἦτορ τῶν λόγων ἢ τῶν πόλεων, ὧν ὑπέρεται καὶ καθ' ὧν ἔχει τὴν δυνάστείαν², ὡς μέχρι τοῦδε. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖον καὶ ξενοδοχεῖα, ὧν τὸ ξενοδοχεῖον τῶν λεπτῶν ἔξω τῆς πόλεως κείμενον ἐκαλεῖτο Βασιλείας.³ Ἡ Καισάρεια ἐπανειλημμένως κατεστράφη ὑπὸ ἐπιδρομῶν καὶ σεισμῶν κατὰ τὸν μεσαῖωνα καὶ τελευταίως τῷ 1832, ἐν τούτοις πάλιν δὲν εἶνε μικρὰ κώμη ἐρειπωθεῖσα κλπ. ὡς φέρεται ἐν τῇ μόνῃ ἐγκυκλιμένῃ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου Γεωγραφίας τοῦ κ. Ἀντωνιάδου (σελ. 214 καὶ Β' ἔκδοσις), ἀλλὰ πόλις ἀκμάζουσα καὶ πολυπληθής, ὡς ἄνω ἐδιδάξαμεν. Εἶνε ἑδρα διοικητοῦ καὶ μητροπολίτου, ὅστις δι' ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου ἐν ταύτῃ ἐδρεύοντος διοικεῖ τὰ τῆς ἐπαρχίας καὶ τὰς τῶν διαφορῶν αὐτῆς κοινοτήτων ὑποθέσεις τὰς ἀναφερομένας εἰς τὸ συμβούλιον διεξάγει.

Ἐν τῇ πόλει ὑπάρχουσι δζαμία 28, μεδρεσέδες (=ἱεροσπουδαστήρια) 27 καὶ ἕτερα μικρὰ εὐκτήρια μεσδζίτ, περὶ τὰ πεντήκοντα. Ἐκ τῶν δζαμιῶν τούτων σημειωτέα τὸ 1) Οὐλοῦ δζαμί, οὗ ὁ μιναρὸς διὰ πλίνθων ὀπτῶν ὠκοδομημένος ἔχει ὕψος πεντήκοντα μέτρων, διακρινόμενος πρῶτος ἐκ τῶν ἔξωθεν εἰς τὴν πόλιν προσερχομένων, ἀπ' ἐκκλησίας μετατραπὲν κατὰ τὰ λεγόμενα. Ἐπεσκευάσθη τῷ 1135 τῆς Ἑγείρας κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἐξωθύρας ἐπιγραφὴν. Ἐν τῷ περιβάλλῳ τοῦ δζαμίου τούτου ὠκοδομήθη παράρτημα, ἐν ᾧ ἐτέθησαν τάρχεϊα καὶ βιβλιοθήκη προσεκτῆθη ἀναλώμασι τοῦ ἐκ τῆς ἐπαρχίας καταγομένου καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποθανόντος Ρασὶδ ἐφένδη, σημαντικῇ, περὶ τοὺς χιλίους τόμους ἔχουσα πρὸς χρῆσιν τῶν οὐλεμάδων καὶ τῶν ἱεροσπουδαστῶν. 2) Χαβάντ χωτοῦν δζαμισὶ ἐν τῇ συνοικίᾳ Καγνὶ καζάρ πρὸς μνήμην τῆς συζύγου τοῦ Σουλτάνου Ἀλεσδδὶν Χουβάντ ὀνόματι ἀνεγερθὲν τῷ 635 ἔτει τῆς Ἑγείρας. Ἐν τῷ περιβάλλῳ τοῦ δζαμίου εὗρηται καὶ ὁ τάφος τῆς θανούσης (τουρμπές, μαυσωλεῖον) κατ' ἀραβικὸν ρυθμὸν ἐστολισμένος, τὸ βᾶθρον τοῦ ὁποίου εἶνε ὅλον μαρμαρίνον. Τὸ δζαμίον τοῦτο εὐρύτατον ὃν ἔχει θολωτὰς ἀψίδας (κεμέρ) πολλάς, ὁ προνάρθξ αὐτοῦ ἔχει πλάτος 48 τακτικῶν βημάτων. 3) Ἀξίον σημειώσεως πρὸς τοὺς ἀνωτέρω εἶνε καὶ τὸ Κουρσουμλὶ δζαμισὶ ἐντὸς εὐ-

¹ Ἐκδ. Migne, 241.

² Ἐν Σωζομενοῦ Ἑκκλ. Ἱστορίᾳ ἔκδ. Migne 269 φέρεται: «Βασιλείαδος, ὁ πτωχῶν ἐστὶν ἐπιστημότατον καταγῶγιον, ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Καισαρείας ἐπισκόπου κατασκευασθέν, ἀφ' οὗ τὴν προσηγορίαν τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν».

ρέος περιόλου χρησιμεύοντος ἄλλοτε καὶ ὡς νεκροταφείου, οὕτως ἐπι-
κληθέν, διότι εἶνε μολυβδοσκεπαστον. Ὁ νάρθηξ αὐτοῦ ὁ ἐξωτερικὸς
ἀποτελούμενος ἐκ τρουλλωτῶν θόλων ἐξ τὸν ἀριθμὸν, ὑποβαστάζεται
ὑπὸ μαρμαρίνων κιόνων ἰσαριθμῶν. Καὶ ἡ κεντρικὴ πύλη τῆς εἰσόδου
εἶνε μεγάλη, ὑψηλή, ἐκ μαρμάρου τὰς πλευρὰς αὐτῆς κατεσκευασμένας
ἔχουσα. Ἄπας ὁ ἐξωτερικὸς χώρος ἐστεγασμένος ὢν πρὸ τῆς κυρίας εἰ-
σόδου τοῦ δζαμίου βαστάζεται ἐκατέρωθεν ὑπὸ πέντε κιόνων ὑψηλῶν
μέν, ἀλλ' οὐχὶ ἀναλόγως καὶ παχείων· κατὰ δὲ τὴν πρόσοψιν ὑπὸ δε-
κατεσσάρων, οὕτως ὥστε οἱ δύο ἐν τῇ γωνίᾳ ἐκατέρωθεν ὑψούμενοι
κίονες νὰ δύνωνται νὰ συναριθμῶνται μετὰ τῶν τῶν μικροτέρων πλα-
γίων πλευρῶν



Ἐκτὸς τούτων ἐντὸς τοῦ ὑπάρχοντος φρουρίου (καλέ), ὅπερ πρὸ
912 ἐτῶν ἀκριβῶς ἀνωκοδομήθη, ὑπάρχει κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τῶν
Ὀθωμανῶν καὶ δζαμίων κτισθὲν ὑπὲρ Μωάμεθ τοῦ Β', τῷ ὁποίῳ παρε-
δόθησαν αἱ κληῖδες τῆς πόδεως ὑπὸ τοῦ κατέχοντος τότε αὐτὴν Καρα-
μάνογλου, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπολιορκεῖτο στενῶς ἡ Κωνσταντινούπολις.
Τούτου ἕνεκα καὶ τὸ δζαμίον φέρει τὸ ὄνομα Φατιχιὲ Τζαμισί. Ἐν-
ταῦθα τοῦ λόγου γενομένου, ὅς σημειώσωμεν ὅτι κατὰ τὴν παράδοσιν
ταύτην ἡ Καισαρεία ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πορθητοῦ αὐτῇ προσι-
ρέσει ἄνευ αἱματοχυσίας. Τοῦτο χρήζει ἱστορικῆς ἐρεῦνης, ἥπερ ἐνταῦθα
διατρέχοντες ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐπιχειρήσωμεν· διότι ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα
οἱ ἰσχυρίζόμενοι ὅτι ἡ πόλις ἐπὶ Σουλτάνου Βαγιαζήτ τοῦ Β' προσηρ-
τήθη εἰς τὰς αὐτοκρατορικὰς χώρας.

Δημόσια κτίρια ἄλλα κυβερνητικὰ νέα καὶ εὐρύχωρα οὐχ ὑπάρχου-
σιν ἐκτὸς τῶν ἀναγκαιούντων, ἥτοι τοῦ διοικητηρίου, ὑπερ' ἀπὸ ἑτῶς
ἀντικαθίσταται διὰ νέου μεγάλου λιθίνου οἰκοδομήματος, δύο στρα-
τώνων, διότι ἐν Καισαρείᾳ ἐδρεύει καὶ στρατάρχης (commandant,
φερίκ Χουσεῖν Σερὶφ πασσᾶς, τετιμημένος διὰ τῶν παρασῆμων Ὀσ-
μανιὲ καὶ Μεδζητιὲ δευτέρας τάξεως), καὶ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου.
Ὁ τῶν ἐν Καισαρείᾳ ὀθωμανῶν χαρακτήρ εἶνε καλός. Πρὸς ἠθικὴν
καὶ διανοητικὴν διάπλασιν αὐτῶν συντελοῦσιν οἱ ἐκ Κωνσταντινουπό-
λεως προσερχόμενοι ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, οἵτινες χρησιμεύουσι τοῖς ἄλ-
λοις πρότυπον ἐν τῇ καθόλου πολιτικῇ καὶ τῇ συμπεριφορᾷ. Ἐν τού-
τοις περὶ τὰ 90 μικρὰ γραμματοδιδασκαλεῖα λειτουργοῦσιν ἐν τοῖς
διαφόροις τῆς Καισαρείας συνοικίαις, κοινῶς συναικιῶν σχολεῖα καλού-
μενα (μαχαλλὲ μεκτιπή)· ἀπὸ ἐτῶν δὲ ὑφίσταται καὶ Γυμνάσιον

(μεκτέπι ρουστιέ), ἐν ᾧ διδάσκουσιν ἐπιμελεῖς καὶ καλοὶ διδάσκαλοι. Ἄξιον σημειώσεως ἐνταῦθα εἶνε ὅτι οἱ ἐν τῇ πόλει Καισαρείᾳ ὀθωμανοὶ διδάσκαλοι καὶ ιεροδιδάσκαλοι (ούλεμάδες) διακρίνονται ἐπὶ ἀραβικῇ μαθήσει, ἐπὶ γνώσει τῆς περσίδος καὶ δὴ καὶ τῶν νόμων. Τοσούτη δὲ ἡ φήμη αὐτῶν, ὥστε καὶ ἐκ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν προσέρχονται πολλοὶ ιεροσπουδασταὶ εἰς τοὺς μεδρεσέδες ἐπὶ τούτῳ (Ἀρεμπὶ δὲ Φαρσί Λισανινὶ βὲ ἱλμι Φηκηχὶ ταχοὶλ ἱσμὲκ ἱτσούν, ὡς αὐτῇ λέξει ἔλεγον ἡμῖν). Ἐν τῷ σχολείῳ ρουσδιέ, ὅπερ ἱδρύται ἀντικρὺ τῷ διοικητηρίῳ (κονάκ) ἐκτὸς τῆς καλλιγραφίας, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀριθμητικῆς καὶ ἡ γεωγραφία διδάσκεται.

(Ἀκολουθεῖ)

B. M. A.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

ΛΑΠΠΑΣ Ή ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

Εἰς ἔκθεσιν τῶν ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ μὲ ὤθησεν ἡ πρὸ ἡμερῶν ἀνεύρεσις τῆς κατωτέρω ἐπιγραφῆς, γεγλυμμένης ἐν τῇ προσόψει βάρου

Χαῖρε Διομήδη Συμβροίτιε
Χαίρετε πάντες

καὶ τῆς παρ' αὐτὸ ἀρχῆς κεχαραγμένης ἐπὶ μελυδίνης πλακὸς μικρῶν διαστάσεων :

«Παραδίδωμι ταῖς καταχθονίοις θεοῖς τοῦτο τὸ ἥρῳον φυλάσσειν
»Πλούτωνι καὶ Διὶ καὶ Περσεφόνη καὶ Ἐρινύσι καὶ πᾶσι τοῖς
»καταχθονίοις θεοῖς. Εἴ τις ἀποκοσμήσει τοῦτο τὸ ἥρῳον ἢ ἀναστομώ-
»σει ἢ τι καὶ ἕτερον μετακινήσει ἢ αὐτὸς ἢ δι' ἄλλου μὴ γῆ βατὴ μὴ
»θάλασσα πλωτὴ ἀλλ' ἐκριζωθήσεται παγγενεῖ. Πᾶσι τοῖς κακοῖς πεῖ-
»ραν δώσει καὶ φρίκη καὶ πυρετῷ τριταίῳ καὶ τεταρταίῳ καὶ ἐλέφαντι
»καὶ γλώσση (;) μολύβδου (;) πυρὶ καὶ ὅσα κακὰ καὶ ὀλέθρια γίνεται
»ταῦτα γενέσθω τῷ τολμήσαντι ἐκ τούτου τοῦ ἥρώου μετακινήσαι τι».

Ἀμφοτέρω τὰ εὐρήματα προέρχονται ἐξ Ἀργυρουπόλεως, κώμης μεσογείου, τετράωρον περίπου ἀπεχούσης τῆς πόλεως Ρεθύμνης, ἐν ᾗ μετὰ τινος δισταγμοῦ τάττουσιν οἱ ἀρχαιολόγοι τὴν ὑπὸ Πολυβίου, Δίωνος τοῦ Κασσίου καὶ Πτολεμαίου μνημονευομένην αὐτόνομον Λάππαν, μίαν τῶν ἀρχαίων κρητικῶν πόλεων, ἧς ἡ κτίσις ἀποδίδεται τῷ Ἀγαμέμνονι.